

OPĆI PODACI			
IME I PREZIME	Ivan Lenard		
Naziv studija	Sveučilišni poslijediplomski doktorski studij „Pedagogija i kultura suvremene škole“		
Matični broj	194		
Odobranje teme za stjecanje doktorata znanosti (staviti križić u polje)	☒ u okviru dokorskog studija	☐ izvan dokorskog studija	☐ po osnovi znanstvenih dostignuća
Ime i prezime majke i/ili oca	Slavica i Damir Lenard		
Datum i mjesto rođenja	23.05.1986., Našice		
Adresa	Vijenac kardinala Alojzija Stepinca 7, 31 400 Đakovo		
Telefon/mobitel	031/ 811-586; 099/ 506-85-41		
e-pošta	ivan.lenard.86@gmail.com; ivan.lenard@skole.hr		
ŽIVOTOPIS			
Obrazovanje (od novijega k starijem datumu)	<p>2013. – do danas, sveučilišni znanstveni doktorski studij <i>Pedagogija i kultura suvremene škole</i>, Filozofski fakultet, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku</p> <p>2008 – 2010: Magistar pedagogije i magistar edukacije povijesti Sveučilište J.J. Strossmayera, Filozofski fakultet, Osijek</p> <p>2005 – 2008: Prvostupnik pedagogije i povijesti Sveučilište J.J. Strossmayera, Filozofski fakultet, Osijek</p> <p>2001 – 2005: Srednja škola "Stjepan Ivšić", Orahovica; Gimnazijski smjer</p> <p>1997 – 2001: Osnovna škola "Ivana Brlić-Mažuranić", Orahovica</p> <p>1993 – 1997: Osnovna škola "Ivana Brlić-Mažuranić", područni odjel Stara Jošava, Orahovica</p>		
Radno iskustvo (od novijega k starijem datumu)	<p>01.09.2011. – OŠ „Ladimirevci“ Ladimirevci – stručni suradnik pedagog</p> <p>01.10.2010. – 08.08.2011. - OŠ „Tin Ujević“ Osijek – učitelj povijesti</p> <p>01.10.2010. – 01.02.2011. – OŠ „Tin Ujević“ Osijek – učitelj geografije i povijesti</p> <p>15.09.2010. – 30.09.2010. – OŠ „Višnjevac“ Višnjevac - učitelj likovne kulture</p>		

<p>Popis radova</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Lenard, I. (2016). Povijesna analiza profesionalne uloge učitelja u drugoj polovici 19. stoljeća na korpusu časopisa Napredak. U Jukić, R., Bogatić, K., Gazibara, S., Pejaković, S., Simel, S., Nagy Varga, A. (ur.), <i>Globalne i lokalne perspektive pedagogije</i> (47-58). Osijek: Filozofski fakultet Osijek. ➤ Lenard, I. (2015). Kulturom nastave (p)o učeniku (recenzija, prikaz). <i>Školski vjesnik - časopis za pedagoškijsku teoriju i praksu</i>, 64 (3), 536 - 540. ➤ Lukaš, M., Lenard, I. (2014). SOS Children's Friendly Community Historical Overview // <i>Challenges in Building Child Friendly Communities</i> / Barbarić Kolar, E.; Bognar, B.; Sablić, M.; Sedlić, B. (ur.). Slavonski Brod : Europe House Slavonski Brod, 44 -55. ➤ Lenard, I. (2014). Thinking Through New Literacies for Primary and Early Years. Thinking Through Education (recenzija, prikaz). <i>Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja</i>, 23 (3), 535 – 538.
<p>Popis aktivnih sudjelovanja na kongresima</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Međunarodna znanstvena konferencija <i>Globalne i lokalne perspektive pedagogije</i>, Osijek, 27.-28. listopada 2016., Filozofski fakultet Osijek. ➤ Third International Interdisciplinary Conference for Young Scholars in Social Sciences and Humanities <i>Contexts</i>, Novi Sad, 1. prosinca 2015., Filozofski fakultet Novi Sad. ➤ Međunarodna znanstvena konferencija <i>Challenges in Building Child Friendly Communities</i>, Zadar, 10. – 12. listopada 2014., Europe House Slavonski Brod i Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Osijek
<p>NASLOV PREDLOŽENE TEME</p>	
<p>Hrvatski</p>	<p>Odgojna uloga časopisa za djecu i mladež u Banskoj Hrvatskoj</p>
<p>Engleski/njemački (za one koji žele da im se odobri pisanje disertacije na stranom jeziku)</p>	
<p>Jezik na kojem će se pisati disertacija</p>	<p>Hrvatski jezik</p>

OBRAZLOŽENJE TEME

<p>Sažetak na hrvatskom jeziku (maksimalno 1000 znakova s praznim mjestima)</p>	<p>Analizom sadržaja časopisa za djecu i mladež nastalih od 1864. do 1914. godine cilj je doktorske disertacije istražiti i utvrditi njihovu ulogu u razvijanju odgojnih ideja i vrijednosti u hrvatskom pedagojskom i kulturnom prostoru. Polazište istraživanja temelji se na kvalitativnoj sadržajnoj analizi dostupnih časopisa za djecu i mladež u promatranom povijesnom razdoblju na prostorima tadašnje Hrvatske. Za početak istraživanja uzima se 1864. godina, odnosno početak izlaza prvog časopisa za djecu i mladež pod nazivom „Bosiljak“, a za završnu 1914. godina, odnosno početak Prvog svjetskog rata. Metodološka paradigma koja dominira istraživanjem povijesna je analiza sadržaja pedagoške literature i dokumentacije uz detaljnu deskripciju. Izrađeni su protokoli posebno konstruirani za potrebe istraživačkog rada kojima će se bilježiti analiza sadržaja prikupljene povijesne građe te pridonijeti donošenju zaključaka sukladno postavljenome cilju i zadacima istraživanja. Iscrpnom kvalitativnom analizom sadržaja literature i dokumentacije, odnosno časopisa za djecu i mladež, rad teži rekonstruiranju odgojnih i obrazovnih ciljeva i zadataka časopisa, prepoznavanju odgojnih vrijednosti, sredstava i metoda prezentiranih unutar časopisa te prepoznavanju uloge onovremenih učitelja u pokretanju i radu istih. Rad doprinosi apostrofiranju dosad neistraženog područja u povijesti hrvatske pedagogije, odnosno utvrđuje se u znanstvenom razmatranju odgojne i obrazovne vrijednosti časopisa za djecu i mladež u području razvoja pedagojske misli te proučavanju povijesti djetinjstva i mladenaštva na prostorima Hrvatske.</p>
<p>Sažetak na engleskom/njemačkom jeziku (za one koji žele da im se odobri pisanje disertacije na stranom jeziku - maksimalno 1000 znakova s praznim</p>	
<p>Uvod (maksimalno 2000 znakova s praznim mjestima)</p>	
<p>Časopis je periodička publikacija organiziranih više ili manje srodnih tekstualnih, slikovnih i zvučnih priloga ili njihovih kombinacija dostupnih u tiskanom, elektroničkome ili u oba oblika (Brešić, 2014, 303). Pojedine brojeve časopisa obično karakterizira različitost sadržaja i suradnika te istovjetnost naslova i formata. Više brojeva čini svezak ili volumen, a neki časopisi izlaze i u više svezaka tijekom jedne godine. Objavljuju se s namjerom kontinuiranoga izlaza i uglavnom su određenog tematskog broja, a svrstavaju se u tiskane medije (Brešić, 2005). Časopis ima trostruku ulogu i zadaću u nekome društvu i vremenu, odnosno on je medij koji informira, dokumentira i transformira društvo i vrijeme u svome razdoblju izlaza (Trnavac, 1972).</p> <p>Časopisima za djecu i mladež pripada značajna uloga u odgojnom i obrazovnom razvoju djece i mladeži. U suvremenoj hrvatskoj pedagojskoj terminologiji pojam odgoj označava proces formiranja čovjekove individualne i socijalne osobnosti, razvoj moralnih osobina i karaktera, dok pojam obrazovanje označava razvoj spoznajne djelatnosti, odnosno usvajanja znanja, izgradnje sposobnosti te općih i posebnih kompetencija djeteta i učenika (Previšić, 2007). Odgoj je proces formiranja čovjeka, izgrađivanja i oblikovanja ljudskoga bića sa svim njegovim tjelesnim, intelektualnim, moralnim, estetskim i radnim osobinama (Vukasović, 1995, 39). Ukoliko odgoj promatramo kroz prizmu socijalnog čimbenika razvoja osobnosti, onda razlikujemo intencionalni i funkcionalni odgoj. Intencionalni je odgoj socijalna djelatnost motivirana namjerom pomaganja, ubrzavanja i unapređivanja čovjekova razvoja, dok funkcionalni odgoj obuhvaća i socijalne djelatnosti koje nisu pokretane pedagoškom namjerom, a utječu na formiranje osobnosti (Bašić, 1999). Odgojna uloga časopisa za djecu i mladež prvenstveno se pronalazi u tome da zabavi i zainteresira djecu za čitanje, a isti su sadržajno obogaćeni velikim brojem odgojnih i obrazovnih elemenata. Svojim sadržajima primjereni su namijenjenoj dobi, tako da časopisi za djecu i mladež odgojnim sredstvima poput pripovijetki, priča, bajki, basni, pošalica, pjesama, poslovice i zagonetki na zabavan i poučan način implicitno i eksplicitno odgajaju i obrazuju djecu i mladež. U odgojnim sredstvima pronalaze se brojne odgojne metode i strategije usmjeravanja, poučavanja i sprečavanja poput primjera, zapovijedi, navikavanja,</p>	

stvaranja ideala, objašnjavanja, savjeta, pouke, uzora, kažnjavanja, grđenja, zabrane, priznanja, pohvale, nagrade, obećanja (Vukasović, 1995).

Također, odgojnim sredstvima, metodama i postupcima djeci i mladeži latentnim se porukama prenose društveno prihvatljive vrijednosti i norme. Vrijednosti su ljudske tvorevine i kao takve nisu apsolutne u smislu vječnosti i nepromjenjivosti, one su ljudska pojava i postoje u ljudskom svijetu, životu i društvenim odnosima (Vukasović, 1977). Proučavanjem teorija vrijednosti bavi se filozofska disciplina aksiologija, a s njezinog stajališta vrijednost je termin kojim se u svakodnevnom govoru označava ono što je dobro, istinito, lijepo i pravedno, drugim riječima, opće ime za sadržaje morala, umjetnosti, prava, običaja, politike i drugih formi društvene svijesti (Životić, 1986). One predstavljaju skup općih uvjerenja, mišljenja i stavova o tome što je ispravno, dobro ili poželjno, a koje se oblikuje procesom socijalizacije (Mlinarević, 2014, 125). Vrijednosti nisu genotipski definirane, nisu nam urođene; usvajamo ih tijekom života, promjenjive su i nužne za život u društvu, dio su našeg svijeta kvalitete i vezane su uz osobe, stvari i događaje (Livazović, Jukić, Buljubašić-Kuzmanović, 2015, 85). Fenomenu vrijednosti u pedagozijskoj znanosti pristupa se znatno drugačije od ostalih područja znanosti, a istraživanja su najčešće u skladu s prevladavajućim vrijednosnim orijentacijama u svrhu objašnjavanja pojma vrijednosti uvjetima društvenog života (Munjiza, Lukaš, Peko, 2007). Iz perspektive odgojnih nastojanja osobitu važnost imaju duhovne vrijednosti: etičke, intelektualne, estetske, religijske, kulturne, racionalne personalne i obiteljske (Mlinarević, Buljubašić - Kuzmanović, Sablić, 2007).

Časopisi za djecu i mladež svojim sadržajem teže da zabave, oplemene i pouče čitatelja, ali najvažnija su svojstva i zadaća da odgojno djeluju na djecu i mlade. Stoga časopisi za djecu i mladež iz razdoblja Banske Hrvatske (1864.-1914. godine) sadržajno donose pregršt odgojnih i obrazovnih ideja i vrijednosti usmjerenih prema djeci i mladima u duhu promatranog vremena. Početne godine istraživanja početak su plodonosnog pedagoškog razvoja na prostorima Hrvatske, a učitelji su pokretači promjena u području školstva i obrazovanja. Učitelji pokreću i uređuju prve dječje časopise i svojim aktivnim sudjelovanjem u radu promoviraju svoje pedagoške ideje i načela. Pisanje za djecu u istraživanom razdoblju gotovo je isključivo privilegij ili zadaća, to jest tko će ako ne učitelj znati koje štivo je najbolje za djecu (Batinić, 2005). Upravo zbog toga, časopisi za djecu i mladež izvrsno su odgojno sredstvo.

Metodološko uporište ovoga istraživanja čine časopisi za djecu i mladež u razdoblju od 1864. do 1914. godine. Početna godina 1864. uzima se zbog izlaska prvog dječjeg časopisa „Bosiljak“, a za završnu uzimamo 1914. godinu, odnosno početak Prvog svjetskog rata. Pojmom „Banska Hrvatska“ u hrvatskoj historiografiji označujemo razdoblje od 1527. do 1868. godine kada je prostor Hrvatske pod vlašću hrvatskog bana i Sabora, odnosno sastavnim je dijelom Habsburške Monarhije te razdoblje od 1868. do 1918. godine kada je prostor Hrvatske Austro-Ugarskom nagodbom postao dio velike zajednice naziva Austro-Ugarska monarhija (Franković, 1958; Munjiza, 2009).

Pregled dosadašnjih istraživanja (maksimalno 5000 znakova s praznim mjestima)

Proučavanju časopisa za djecu i mladež iz razdoblja od 1864. do 1914. godine može se pristupiti s više znanstvenih područja. U hrvatskoj znanosti njima su se pretežito bavili iz perspektive dječje književnosti i povijesti književnosti. Dječja književnost jest književnost namijenjena djeci. To je dio književnosti koji obuhvaća djela što po tematici i formi odgovaraju dječjoj dobi, grubo uzevši od 3. do 14. godine (Crnković, Težak, 2002). No, svakako treba istaknuti da je to primjereno područje istraživanja i za pedagoge jer časopisi dokumentiraju i odgojni kontekst. Dječja književnost zauzima važno mjesto u istraživanju povijesti djetinjstva. Ona je kao posebna vrsta književnosti nastala u 18. stoljeću, ali prije svega kao odgojno sredstvo, odnosno kao medij preko kojega su učitelji slali svoje odgojne poruke (Batinić, 2005).

Pokretači prvotnih časopisa za djecu i mladež bili su učitelji koji su se osim rada u školi bavili promicanjem važnosti obrazovanja i razvojem nakladništva, odnosno pisanjem i tiskanjem knjiga u Hrvata. Ivan Filipović (1823.–1895.) smatra se pokretačem i organizatorom hrvatskog školstva i njegovim zaslugama osnovan je Hrvatsko-pedagozijsko književni zbor, a također je promovirao dječju književnost u školama. Pokretač je i urednik prvog hrvatskog dječjeg časopisa „Bosiljak“, a kao organizator okupljao je oko sebe suvremenike koji su svoje pedagoške ideje i nazore objavljivali u spomenutom časopisu putem priča, pripovijetki, basni i pjesama (Crnković, Težak, 2002). Filipović smatra da se putem dječje književnosti mogu promovirati odgojni ciljevi (obrazovni, domoljubni, ćudoredni), a sve je to lako upakirati preko zabavnog omotača prilagođenog dječjoj dobi, a to su časopisi za djecu (Crnković, Težak, 2002). Dugo nakon Filipovićeve „Bosiljka“ ne izlazi drugi časopis za djecu i mladež, a onda 1873. godine izlaze „Smilje“ i „Bršljan“. Smilje je izdavao Hrvatski pedagoško-književni zbor, a prvotno ga je uređivao Vjenceslav Mařík.

Od samih početaka donosi poeziju, priče, pripovijetke, basne ali pedagoški i didaktički koncipirano za nastavu, no sadrži i zabavno-obrazovni dio s rebusima, zagonetkama i križaljka. Namijenjen je djeci pučke dobi, odnosno djeci do dvanaeste godine. Časopis „Bršljan“ izdavan je pod nakladništvom udruge učitelja osnovane 1869. godine naziva „Učiteljska zajednica“, a pod čijim nakladništvom je tiskan i stručno-pedagoški časopis „Školski prijatelj“. Prvim urednikom „Bršljana“ bio je učitelj Ljudevit Tomšić (1843.-1902.) (Crnković, Težak, 2002).

Časopisi za djecu i mladež u razdoblju Banske Hrvatske iz perspektive izlaznosti i dugotrajnosti nisu uvijek imali veliku uspješnost. Određeni časopisi zbog slabe zainteresiranosti među čitateljskom populacijom prestala su biti tiskana, neki časopisi su se gasili pa ponovno objavljivali, dok je samo časopis Smilje uspio (od svoga osnutka 1874.) zadržati konstantnost izlaženja do danas. Razloge prestanaka izlaženja pronalazimo u slaboj novčanoj podršci od strane izdavača, a velikim dijelom istu sudbinu u tome razdoblju dijele i stručni pedagoški časopisi. Najstarije glasilo iz područja pedagogijske i teorijske prakse je *Napredak* koji je počeo izlaziti 1859. godine i izlazi do danas, a jedinu promjenu doživio je u nazivlju, odnosno od 1945. godine nosi naziv Pedagoški rad i to punih 45 godina, no tijekom cijelog svoga izlaženja nikada nije mijenjao svoju svrhu i cilj (Previšić, 2014). Financiranje časopisa i listova, odnosno nedostatak istoga dovodi do opstojnosti časopisa ili lista u današnjem vremenu, a u razdoblju Banske Hrvatske to bilo još puno teže i to posebice hrvatskim časopisima. Trenutno u hrvatskoj pedagoškoj periodici imamo 23 stručna časopisa, a tijekom posljednjih 65 godina pojedinačno su se pojavljivala, gasila i ponovno pokretala ukupno 103 pedagoška časopisa (Previšić, 2014).

U ovome dijelu donosimo pregled istraživanja rađenih na sličnom korpusu istraživanja s drugim istraživačkim pitanjima i zadacima:

Ana Batinić (2011) u svojoj je doktorskoj disertaciji „Animalističko čitanje hrvatskih dječjih časopisa“ analizirala književne i znanstveno-popularne priloge za djecu i mladež. Okosnica istraživanja bili su radovi hrvatskih i stranih animalista, povjesničara književnosti, kulturologa, etnologa, antropologa i filozofa, a za korpus istraživačke građe uzela je objavljene radove u časopisima „Bosiljak“ (1864.-1868.), „Smilje“ (1873.-1945.) i „Smib: smilje i bosilje“ (1970.).

Marijana Hameršak (2008) u svojoj je doktorskoj disertaciji „Tvorbe djetinjstva i preobrazbe bajke u hrvatskoj dječjoj književnosti“ iz perspektive književnosti istraživala povezanost predodžbe djetinjstva i bajke 19. stoljeća, a za korpus istraživačke građe poslužila se, između ostaloga, i časopisima „Bosiljak“ i „Smilje“.

Kristina Silaj (2006) u svome magistarskom radu naziva „Hrvatski dječji časopisi od 1990-2003.“ iz perspektive povijesnog pregleda pozabavila se časopisima za djecu i mladež iz razdoblja 1864. do 1914. godine. Naime, u jednom poglavlju rada, autorica daje kratak pregled časopisa koji su izlazili od 1864. do 1950. godine služeći se kategorizacijom Blanke Pašagić.

Štefka Batinić (2004) u svojoj je knjizi „Zabava i pouka dobroj djeci i mladeži“ donijela usustavljeni pregled pedeset i dvaju dječjih časopisa s detaljnim opisima i kritičkim pristupom svakom pojedinom časopisu, što svakom budućem istraživaču bilo kojeg znanstvenog diskursa može uvelike olakšati snalaženje u postojećoj građi toga povijesnog razdoblja. Svakodnevno se susrećući s bogatstvom literaturnog fonda koje posjeduje knjižnica Davorina Trstenjaka u školskom muzeju, autorica je načinila katalogizaciju dječjih časopisa i tako napravila osobnu iskaznicu svakog pojedinog časopisa čime je stvorila preduvjete za svako daljnje istraživanje.

Blanka Pašagić (1998) u svojoj je disertaciji „Tipologija hrvatske dječje proze u časopisima za djecu i mladež od 1864. do 1950. godine“ istraživala razvoj dječje proze u časopisima za djecu i mladež. Kao produkt njezina istraživanja, proizašla je i knjiga naziva „Hrvatski dječji časopisi od 1864. do 1950. godine“ koja za svrhu ima iznijeti najvažnije podatke o mjestu i vremenu izlaska 30-ak dječjih časopisa, prirodi njihova izlaženja i njihovu značenju za razvoj dječje književnosti.

Prema uvidu u postojeću recentnu i relevantnu literaturu nameće se zaključak da pedagojska teorija i praksa pridaje časopisima za djecu i mladež slab, pa čak i ništavan znanstveni obol i priznanje. Znanstveni doprinos ovog istraživanja ogleda se u prilasku proučavanja sadržaja časopisa za djecu i mladež iz razdoblja Banske Hrvatske iz perspektive pedagojske znanosti i time teži potaknuti mogućnost daljnjih istraživanja ovoga područja pedagoške periodike.

Cilj i hipoteze istraživanja (maksimalno 700 znakova s praznim mjestima)

Prema predmetu istraživanja, rad pripada znanstvenoj disciplini nacionalne povijesti pedagogije kojemu je cilj znanstveno istražiti odgojnu ulogu časopisa za djecu i mladež u razdoblju od 1864. do 1914. godine.

Povijesnom analizom sadržaja, doktorska disertacija za cilj ima istražiti i utvrditi ulogu časopisa za djecu i mladež u razvijanju i promicanju odgojnih ideja u hrvatskoj kulturi i pedagojskom prostoru unutar povijesnog kontinuiteta od 1864. do 1914. godine. Zadatak je sadržajnom analizom rasvijetliti ulogu časopisa za djecu i mladež u povijesti odgoja na hrvatskim prostorima rekonstruirajući identitet idejnih pokretača časopisa i njihovih pedagoških ideja i vrijednosti implementiranih u odgojnim porukama prema djeci i mladeži.

Prema cilju i u skladu s predmetom istraživanja, postavljeni su sljedeći zadaci istraživanja:

1. kvalitativnom analizom sadržaja, identificirati ciljeve, zadatke i ostala odgojna i obrazovna obilježja hrvatskih časopisa za djecu i mladež u razdoblju od 1864. do 1914. godine;
2. kvalitativnom analizom sadržaja časopisa za djecu i mladež u razdoblju od 1864. do 1914. godine, prepoznati značajnije nositelje u promicanju odgojnih ideja;
3. kvalitativnom sadržajnom analizom, identificirati odgojna sredstva, metode i strategije prezentirane u hrvatskim časopisima za djecu i mladež u razdoblju od 1864. do 1914. godine;
4. kvalitativnom analizom sadržaja, prepoznati i utvrditi odgojne vrijednosti promovirane u hrvatskim časopisima za djecu i mladež u razdoblju od 1864. do 1914. godine;
5. kvalitativnom analizom sadržaja hrvatskih časopisa za djecu i mladež, prepoznati i utvrditi odgojna područja prema zastupljenosti u razdoblju od 1864. do 1914. godine.

Postavljeni zadaci istraživanja konkretizirat i operacionalizirat će se specifičnim istraživačkim pitanjima kojima je namjera pridonijeti kvaliteti i objektivnosti u ostvarivanju zadanog cilja istraživačkog rada. U skladu s metodologijom povijesnih istraživanja, odnosno analize sadržaja povijesne dokumentacije konstruirana je radna i pomoćne hipoteze istraživanja.

Radna hipoteza

- Kvalitativnom analizom sadržaja časopisa za djecu i mladež u razdoblju od 1864. do 1914. godine rekonstruirat i potvrdit će se odgojna uloga časopisa za djecu i mladež u promicanju odgojnih ideja i principa prema djeci i mladima te znanstveno argumentirati da su sadržajno zasnovani na temeljima odgojnih metoda, strategija i načela te odgojnih vrijednosti.

Pomoćne hipoteze:

- Unutar sadržaja dostupnih časopisa za djecu i mladež u razdoblju od 1864. do 1914. godine moguće je na razini kvalitativne analize prepoznati nositelje odgojnih ideja i vrijednosti unutar časopisa te odrediti odgojno-obrazovne ciljeve i zadatke časopisa.
- Unutar sadržaja dostupnih časopisa za djecu i mladež u razdoblju od 1864. do 1914. godine moguće je na razini kvalitativne analize identificirati i utvrditi u kojem su opsegu zastupljena odgojna načela, metode i strategije te utvrditi odgojni sustav vrijednosti implementiran posredstvom odgojnih poruka u analiziranim tekstovima.

Korpus i metodologija istraživanja (maksimalno 6500 znakova s praznim mjestima)

Istraživanje ima karakteristike kvalitativno-hermeneutičkog znanstvenog pristupa usmjerenog na povijesni diskurs analize sadržaja pedagoške literature u hrvatskoj pedagoškoj kulturi od 1864. do 1914. godine. Dominirajuća metodologija istraživanja kvalitativni je pristup s prevladavajućom deskriptivnom analizom sadržaja dokumentacije i literature primarnih izvora (Cohen, Manion, Morrison, 2007). Analiza sadržaja za svoj zadatak postavlja sustavan kvantitativni i kvalitativni opis sadržaja u pisanim dokumentima (Gross, 1980). Također, to je metoda u znanstvenim istraživanjima čiji je zadatak objektivna, sistematična i kvantitativna deskripcija manifestnog sadržaja komunikacije (Mužić 1986). U analizi sadržaja isprepliću se kvalitativna i kvantitativna obrada podataka. Kvalitativnom analizom pronalazi se opći i osnovni smisao poruke koju proučavani dokument sadrži, a kvantitativnom analizom se u dokumentu pronalaze pojave ili elementi koji se mogu brojiti ili mjeriti, a na taj način se daje uvjerljiviji dokaz o osnovnom smislu poruke koje se nazrela u kvalitativnoj analizi (Mužić, 1986).

Kvantitativnom analizom težit će se utvrditi opseg zastupljenosti nositelja odgojnih ideja te odgojnih sredstava, metoda i postupaka u analiziranim godištim i brojevima časopisa. Kvalitativnom analizom nastojimo istražiti i prikazati odgojne ideje i vrijednosti zastupljene i prezentirane u dostupnim godištim i brojevima časopisa. Kvalitativna istraživačka paradigma akcentuira atributivna obilježja podataka koji se prikupljaju, a glavna su obilježja navedene paradigme kvalitativni pristup, shvaćanje istraživanih pojava, idiografska svrha, primjena hermeneutičkih postupaka, fenomenološki pristup, odnosno hermeneutička analiza, holističnost i subjektivnost (Mužić, 1986, 2004). Povijesno istraživanje u svojoj metodologiji pretpostavlja nužne stupnjeve istraživačkih faza, a to su:

a) *Heuristika* - obuhvaća sustavno prikupljanje podataka o dosadašnjim istraživačkim spoznajama istraživanih problema;

b) *Kritika izvora* - faza istraživačkog procesa čija je svrha podvrgavanje prikupljenih informacija kritičkoj provjeri;

c) *Interpretacija* - ova faza podrazumijeva usustavljanje činjenica i dovođenje istih u odnos s drugima činjenicama;

d) *Izvjestaj* - završna faza istraživanja koja predstavlja odgovor na istraživački problem (Gross, 1980, 2001).

Povijesna istraživanja ne generiraju samo podatke, nego pokušavaju otkriti značenja određenih obrazaca ponašanja u istraživanim podacima. Prvi korak istraživačkog rada odnosi se na skupljanje i kategoriziranje primarne istraživačke građe te pronalaženje arhivske građe. Prilikom prikupljanja građe, ista će biti podvrgnuta internoj i eksternoj analizi u svrhu korespondentnosti s ciljem i zadacima istraživanja. U drugom koraku istraživačkog rada, pristupit će se analizi sadržaja prikupljene građe. Treći korak podrazumijeva usustavljanje dobivenih činjenica u znanstvene pojmove i činjenice te pisanje izvještaja. Cilj svake kvalitativne analize sistematizacija je prikupljenog materijala, odnosno pretvaranje pronađenih činjenica i pojava u znanstvene činjenice (Lukaš, 2010). Za lakše snalaženje i sustavniju analizu, a na kraju i izvođenje zaključaka, osmišljeni su protokoli istraživanja konstruirani u skladu s ciljem i zadacima istraživanja. Ovo istraživanje koristi neempirijsku metodu rada na literaturi i dokumentaciji s postupkom kvalitativne analize sadržaja, a postupak analize sadržaja obuhvaća izvorne časopise za djecu i mladež iz razdoblja Banske Hrvatske.

Podjela časopisa prema namijenjenoj dobi dovodi nas do određenih pojmovnih teškoća. Naime, pojam se mladeži u istraživanom razdoblju često odnosio na populaciju od 6 do 18 godina, a s druge strane pojam srednjoškolske mladeži označavao je mlade od 10 do 18 godina. Za potrebe našeg istraživanja, služit ćemo se klasifikacijom Štefke Batinić (Batinić, 2004), to jest dječjim časopisima smatrat ćemo one namijenjene za populaciju od 6 do 12 godina, a pod časopise za mlade one namijenjene za populaciju od 13 do 18 godina.

Korpus istraživanja doktorske disertacije čini dostupna literatura istraživanih razdoblja pisana hrvatskim jezikom i prevladavajućeg pedagoškoga sadržaja, točnije dostupni časopisi za djecu i mladež. U pedagošku literaturu ubrajamo radove koji obrađuju užu ili širu pedagošku problematiku, a to mogu biti knjige, priručnici, udžbenici, skripte i članci u časopisima – kako pedagoškim tako i u drugim (Mužić, 1986, 184). U beletristiku pedagoškoga sadržaja ubrajamo književna djela (prozu i poeziju) koja imaju implicitnu povezanost s odgojem i odgojnim procesom (Mužić, 1986). Časopisi za djecu i mladež prema kategorizaciji pedagoške dokumentacije pripadaju podskupini beletristike odgojnog karaktera jer ih prije svega promatramo kao djela dječje literature koja svojom odgojnom usmjerenošću djeluju kao sredstvo u razvojnom formiranju djece i mladeži.

Časopisi istraživanog razdoblja dostupni su u rijetkim knjižnicama i arhivima u kojima se ne mogu posuđivati (Nacionalna i sveučilišna knjižnica i Hrvatski školski muzej), pa i iz tog razloga nisu intrigantan predmet istraživanja. U Hrvatskoj je između 1864. i 1914. pokrenuto **15 časopisa za djecu i mladež**. U istraživanom vremenu, prostor je Hrvatske Austro-Ugarskom nagodbom razdijeljen na način da je prostor Hrvatske i Slavonije pod upravom Ugarske, prostor Istre i Dalmacije pod upravom Austrije, a prostor Vojne krajine ostaje zaseban dio sve do 1888. godine kada će formalno biti pripojen prostoru Hrvatske i Slavonije (Munjiza, 2009). Disertacija će za istraživanje konzultirati časopise koji su izlazili na prostoru tadašnje Hrvatske i Slavonije. U skladu sa zadanim vremenskim i prostornim okvirima istraživanja, metodološki je napravljen kriterij izbora korpusa istraživačke građe.

Kriteriji za izbor istraživačke građe:

1. Mjesto izlaska – Banska Hrvatska (prostor Hrvatske i Slavonije)
2. Vrijeme izlaska – Razdoblje od 1864. do 1914. godine
3. Godišta časopisa:
  - a. Sva godišta časopisa (kratkog vijeka izlaženja; do 5 godina)
  - b. Izabrana godišta časopisa - 5 godišta svakog časopisa (načelo - početna godina + svaka 4., 5. ili 10. godina, ovisno o izlaženju časopisa)

Popis časopisa za djecu i mladež u razdoblju izdanih u razdoblju od 1864. do 1914. godine: Bosiljak (1864.-1868.), Zlatni orasi (1870.-1870.), Smilje (1873.-1945.), Bršljan (1873.-1903.), Hrvatska omladina (1885.-1886.), Pobratim (1891.-1916.), Ljiljan (1895.-1898.), Mali dobrotvor (1895.-1912.), Vjerni drug (1897.-1933.), Anđeo čuvar (1901.-1944.), Mladi Istran (1906.-1908.), Krijes (1909.-1923.), Mladi Istranin (1909.-1914.), Proljetno cvijeće (1909.-1913.), Milodarke (1913.-1914.).

Časopisi u istraživanom razdoblju izlaze u ukupno **2 235 brojeva**.

U istraživačkom radu prema izračunu časopisa koji su ispunili postavljene kriterije konzultirat će se **668 brojeva časopisa** koji obuhvaćaju okvirno **10 820 stranica sadržajne analize** (Tablica 1.).

Tablica 1. Korpus istraživačke građe prema utvrđenom kriteriju odabira

	Časopis	Kriteriji za izbor korpusa					Ukupno izabranih godišta	Uzorak izabranih brojeva
		Od	Do	Godišta časopisa	Izabrana godišta	Mjesto izdanja		
1	Bosiljak	1864.	1868.	a	-	Zagreb	4	86
2	Smilje	1873.	1914.	b	1873., 1881., 1890., 1898., 1906.	Zagreb	5	60
3	Bršljan	1873.	1903.	b	1873., 1876., 1889., 1894., 1899.	Zagreb	5	60
4	Ljiljan	1895.	1898.	a	-	Zagreb	4	48
5	Hrvatska omladina	1885.	1886.	a	-	Samobor/Zagreb	2	12
6	Pobratim	1891.	1914.	b	1891., 1896., 1901., 1906., 1911.	Zagreb	5	120
7	Mali dobrotvor	1895.	1912.	b	1895., 1898., 1901., 1904., 1907.	Zagreb	5	49
8	Vjerni drug	1897.	1914.	b	1897., 1901., 1905., 1909., 1913.	Zagreb	5	60
9	Anđeo čuvar	1901.	1914.	b	1901., 1904., 1907., 1910., 1913.	Koprivnica	5	60
10	Krijes	1909.	1914.	a	1909.-1912.	Zagreb	4	48
11	Proljetno cvijeće	1909.	1913.	a	-	Zagreb	5	60
12	Milodarke	1913.	1914.	a	-	Osijek	2	5
Σ	-	-	-	-	-	-	51	668

Očekivani znanstveni doprinos predloženog istraživanja (maksimalno 500 znakova s praznim mjestima)

Apostrofiranjem nedovoljno istraženog znanstvenog područja doprinosi se razvoju i obogaćivanju nacionalne povijesti hrvatskog školstva i pedagogije. Sustavnom analizom sadržaja časopisa za djecu i mladež pružit će se znanstveno utvrđivanje i rekonstruiranje odgojnih ideja, načela i vrijednosti unutar pedagoškog sadržaja literature i dokumentacije tiskane na prostoru Banske hrvatske. Znanstveni se doprinos pronalazi u identificiranju odgojnih djelovanja hrvatskih učitelja i odgojitelja te u promoviranju i prezentaciji njihovih odgojnih načela i vrijednosti unutar časopisa. Istraživanje pridonosi razumijevanju pedagoških načela promatranog razdoblja usmjerenih prema djeci i mladeži, a time daje značajan prilog istraživanju povijesti djetinjstva i mladenaštva na prostorima Hrvatske. Važan doprinos ostvaruje se u promicanju kulturnog i nacionalnog identiteta kao i djelovanjem na podizanju svijesti o važnosti odgoja i obrazovanja u promatranom povijesnom razdoblju. Dobivene spoznaje poslužit će u daljnjem znanstvenom istraživanju povijesti razvoja hrvatskog školstva i pedagogije.

Popis literature (maksimalno 15 referenci)

1. Batinić, A. (2011). *Animalističko čitanje hrvatskih dječjih časopisa*. (Neobjavljena doktorska disertacija). Filozofski fakultet, Zagreb.
2. Batinić, Š. (2005). "Crna pedagogija" u hrvatskim dječjim časopisima 19. stoljeća. *Anali za povijest odgoja*, 4, 37–49.
3. Batinić, Š. (2004). *Zabava i pouka dobroj djeci i mladeži : hrvatski časopisi za djecu i mladež od 1864. do 1945*. Zagreb: Hrvatski školski muzej.
4. Bašić, S. (1999). Odgoj. U: Mijatović, A. (ur.), *Osnove suvremene pedagogije*, (str. 175-201). Zagreb: HKPZ.
5. Brešić, V. (2005). *Čitanje časopisa: uvod u studij hrvatske književne periodike 19. stoljeća*. Zagreb: Matica hrvatska.
6. Brešić, V. (2014). *Praksa i teorija književnih časopisa*. Zagreb: Periodica Croatica.
7. Cohen, L., Manion, L., Morrison, K. (2007). *Metode istraživanja u obrazovanju*. Zagreb: Naklada slap.
8. Crnković, M., Težak, D. (2002). *Povijest hrvatske dječje književnosti : od početka do 1955. godine*. Zagreb: Znanje.
9. Franković, D. (1958). *Povijest školstva i pedagogije u Hrvatskoj*. Zagreb: Pedagoško-književni zbor.
10. Gross, M. (1980). *Historijska znanost – razvoj, oblik, smjerovi (II. izd.)*. Zagreb: SNL.
11. Gross, M. (2001). *Suvremena historiografija – korijeni, postignuća, traganja*. Zagreb: Novi liber.
12. Hameršak, M. (2008). *Tvorbe djetinjstva i preobrazbe bajke u hrvatskoj dječjoj književnosti*. (Neobjavljena doktorska disertacija). Filozofski fakultet, Zagreb.
13. Livazović, G., Jukić, R., Buljubašić-Kuzmanović, V. (2015). Vrijednosni sustav mladih - putokaz pedagoškoj znanosti i pedagoškoj praksi. U: Orel, Mojca (ur.): *EDUvision 2015 - Modern Approaches to Teaching Coming Generation; Sodobni pristopi poučavanja prihajajočih generacij* (84-97). Ljubljana : Eduvision
14. Lukaš, M. (2010). *Obiteljski odgoj u hrvatskoj – razvoj ideja od 1850. do 1918. godine*. Rijeka: Hrvatsko futurološko društvo.
15. Mlinarević, V. (2014). Vrijednosni sustav učitelja - determinanta kulture škole i nastave. U: Peko, A. (Ur.) *Kulturom nastave p(o) učeniku* (123 – 163). Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku; Učiteljski fakultet u Osijeku.
16. Mlinarević, V., Buljubašić - Kuzmanović, V., Sablić, M. (2007). Promicanje odgojnih vrijednosti mitovima i legendama u čitankama nižih razreda osnovne škole. U: A. Pintarić (ur.): *Mitovi i legende: zbornik radova s međunarodnoga znanstvenoga skupa Zlatni danci 8* (173-186). Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet, Filozofski fakultet u Pečuhu i Matica hrvatska Osijek.
17. Munjiza, E., Lukaš, M., Peko, A. (2007). Odgojne vrijednosti u hrvatskoj usmenoj književnosti. U: A. Pintarić (ur.): *Mitovi i legende: zbornik radova s međunarodnoga znanstvenoga skupa Zlatni danci 8* (207-219). Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet, Filozofski fakultet u Pečuhu i Matica hrvatska Osijek.
18. Munjiza, E. (2009). *Povijest hrvatskog školstva i pedagogije*. Osijek: Grafika d.o.o.
19. Mužić, V. (1986). *Metodologija pedagoškog istraživanja*. Sarajevo: Svjetlost.
20. Mužić, V. (2004). *Uvod u metodologiju istraživanja odgoja i obrazovanja*. Zagreb: Educa.

21. Pašagić, B (2003). *Hrvatski dječji časopisi od 1864. do 1950. godine*. Zagreb : Udruga umjetnika "August Šenoa".
22. Pašagić, B. (1998). *Tipologija hrvatske dječje proze u časopisima za djecu od 1864.do 1950.godine*. (Neobjavljena doktorska disertacija). Filozofski fakultet, Zagreb.
23. Previšić, V. (2007). Pedagogija i metodologija kurikulumu. U: Previšić, V. (ur.), *Kurikulum – teorije-metodologija-sadržaj-struktura* (15-37). Zagreb: Školska knjiga.
24. Previšić, V. (2014). Sadašnji trenutak hrvatske pedagoške periodike. *Bjelovarski učitelj*, XIX. (1), 16-50.
25. Silaj, K. (2006). *Hrvatski dječji časopisi od 1990. 2003. godine*. (Neobjavljen magistarski rad). Filozofski fakultet, Zagreb.
26. Trnavac, N. (1972). Dječji listovi kao sredstvo masovnog komuniciranja i njihov vaspitno-obrazovni značaj. *Život i škola : časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 21 (1-2), 31-36.
27. Vukasović, A. (1995). *Pedagogija* (IV. Izdanje). Zagreb: Alfa; Hrvatski katolički zbor „MI“.
28. Vukasović, A. (1977). *Moralne kvalitete naših učenika*. Zagreb: Izdavački zavod Jugoslavenske akademije.
29. Životić, M. (1986). *Aksiologija*. Zagreb: Naprijed.

IZJAVA

Izjavljujem da nisam prijavio temu doktorske disertacije (s istovjetnom temom) ni na jednom drugom sveučilištu.

U Osijeku, 09.01.2017.

Potpis:

Ivan Lenard

Napomena